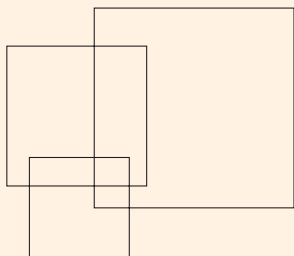
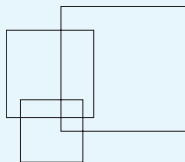

International
Labour
Office

**Kazi za Ndani Zenye
Madhara kwa Watoto:**
Kijitabu cha
Maelezo Mafupi

Hakimiliki © Shirika la Kazi Duniani 2007

Kimechapwa mara ya kwanza 2007

Machapisho ya Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani yanalindwa na hatimiliki chini ya kanuni ya 2 ya Mkataba wa Hakimiliki wa Kimataifa. Hata hivyo nukuu fupi fupi zinaweza kutumiwa bila kuomba kibali ilimradi chanzo cha nukuu hizo kimeonyeshwa wazi wazi. Lakini mtu yeyote anayetaka kurudufisha au kutafsiri machapisho ya ILO sharti aombe kibali kutoka kwa Taasisi ya Uchapishaji (Haki na Vibali), Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani, CH-1211 Geneva 22, Switzerland. Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani inakaribisha maombi kama hayo.

Maktaba, taasisi na watumiaji wengine wanaweza kunakili kwa mashine machapisho ya ILO kulingana na leseni walizopewa kutokana na: kusajiliwa nchini Uingereza na "Copyright Licensing Agency, 90 Tottenham Court Road, London W1T 4LP [Namba ya faksi : (+44)(0)20 7631 5500]; barua pepe: cla@cla.co.uk"; kusajiliwa nchini Marekani na Copyright Clearance Center, 222 Rosewood Drive, Danvers, MA 01924 (Namba ya faksi : (+1) (978) 750 4470 au kusajiliwa katika nchi nyingine zozote zenye mahusiano na mashirika yanayoshughulikia hakimiliki.

ILO-IPEC Geneva

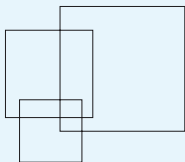
Kazi za nyumbani hatari kwa watoto: Waraka wa Taarifa

Geneva, Shirika la Kazi Duniani, 2007

Kimechapishwa pia kwa lugha ya Kiingereza,

"Hazardous Child Domestic Work: A Briefing Sheet" (Geneva)

ISBN 978-92-2-919446-2 (Kitabu)

ISBN 978-92-2-919447-9 (Mtandaoni PDF)

ISBN 978-92-2-922231-8 (CD)

Data ya ILO CIP:

Mwongozo: utumikishwaji wa watoto, kazi za ndani, kazi za hatari, usalama kazini, afya kazini. 13.01.2

SHUKRANI

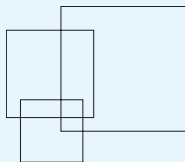
Chapisho hili limeandaliwa na Richard Rinehart kwa ajili ya IPEC. Mchango ulitolewa na Susan Gunn, Peter Hurst, Yashie Noguchi, Joost Kooijmans na Maria Jose Chamorro kutoka IPEC Geneva.

Fedha kwa ajili ya chapisho hili zilitolewa na Serikali ya Uholanzi na Idara ya Kazi ya Marekani.

Chapisho hili haliakisi maoni au sera za Idara ya Kazi Marekani, wala kutaja majina ya kibiashara, bidhaa za kibiashara au mashirika haina maana kuwa yameidhinishwa na Serikali ya Marekani.

Maelezo yaliyotumika katika machapisho ya ILO, ambayo yanazingatia taratibu za Umoja wa Mataifa pamoja na mfumo wa mpangilio uliotumika ndani ya machapisho hayo havitoi msimamo wowote wa Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani kuhusiana na hadhi ya kisheria ya nchi yoyote, eneo au kanda yoyote au viongozi wake, au kuhusiana na mipaka ya maeneo hayo.

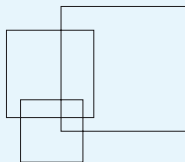
Majukumu kuhusiana na maoni yaliyotolewa katika makala zilizosainiwa, tafiti au michango mingine ya maandishi yanabebwa na maandishi wenyewe na wala Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani haichukui jukumu lolote kuhusiana na maoni yaliyotolewa ndani yake kutokana na kuwa mchapishaji wa maandishi hayo.

Marejeo ya majina ya makampuni na bidhaa za kibiashara pamoja na michakato mbalimbali haimaanishi kwamba Ofisi ya Shirika la Kazi Duniani inakubaliana nayo wala kukosa kutaja kampuni mahususi, bidhaa ya kibiashara au mchakato fulani hakumaanishi kwamba ILO haitambui viro hivyo.

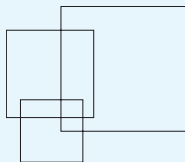
Machapisho ya ILO yanaweza kupatikana kupitia maduka makubwa ya kuuza vitabu au kutoka ofisi za ILO katika nchi yoyote ile, au moja kwa moja kutoka “ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland”. Aidha katalogi au orodha za machapisho mapya zinapatikana na kutolewa bure kupitia anwani hiyo iliyotolewa, au kwa barua pepe: pubvente@ilo.org.

Tembelea tovuti yetu: www.ilo.org/publns.

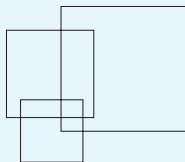

Fasili za ILO

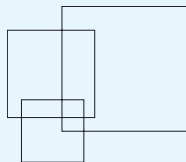
<u>Istilahi</u>	<u>Fasili</u>
Mtoto	Mtu mwenye umri chini ya miaka kumi na nane
Kazi za ndani	Majukumu ya nyumbani yanayofanywa katika kaya ya mtu wa tatu. Kwa kawaida kazi ndogondogo za nyumbani zinazofanywa na wanafamilia haziingii katika kundi hili
Utumikishwaji wa watoto	Kazi zinazofanywa na watoto walio chini ya umri unaoruhusiwa kufanya kazi kisheria. Kwa kawaida sheria hupanga viwango mbalimbali vya umri wa chini unaoruhusiwa kufanya kazi za aina mbalimbali (k.m. saa za kawaida za kazi, kazi nyepesi na kazi hatari au zenye madhara).
Utumikishwaji wa watoto kazi za ndani	Kazi za ndani zinazofanywa na watoto walio chini ya umri unaoruhusiwa kisheria kufanya kazi, na vilevile watoto walio na umri unaozidi umri wa chini unaoruhusiwa kisheria kufanya kazi lakini wenye umri chini ya miaka kumi na nane, katika mazingira ya kiutumwa, hatari, au kiunyonyaji – ni “aina ya utumikishwaji wa watoto unaostahili kutokomezwa” kama ilivyoelezwa kwenye mikataba ya kimataifa.
Watoto wafanyakazi za ndani	Watoto ambao ama wanatumikishwa kazi za ndani, kama ilivyoelezwa hapo juu, au wanafanya kazi za ndani zinazoruhusiwa.

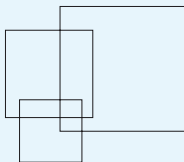

Mwajiri	Wanakaya ambao hutoa kazi kwa watoto wafanyakazi wa ndani.
Utumikishwaji wa watoto kazi za hatari	<p>Istilahi iliyofasiliwa kwenye Mkataba wa ILO Na. 182. Imo katika (Ibara ya 3):</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Aina zote za utumwa au taratibu zinazofana na utumwa, kama vile uuzaji na usafirishaji haramu wa watoto, kuwaweka rehani kwa ajili ya deni na kuwafanya vijakazi na kuwatumikisha kwa lazima au kwa hiari, pamoja na kuwaajiri watoto kwa kuwalazimisha au kwa hiari katika migogoro ya kivita;▪ Kumtumia, kumnunua au kumtoa mtoto kwa ajili ya biashara ya ngono, uzalishaji wa kanda za ponografia, au maonyesho ya ponografia;▪ Kumtumia, kumnunua au kumtoa mtoto kwa ajili ya shughuli haramu – hasa, kwa ajili ya uzalishaji na usafirishaji haramu wa madawa ya kulevyo kama ilivyoielezwa na mikataba husika ya kimataifa;▪ Kazi, ambazo kwa hali zilivyo au kwa sababu ya mazingira zinamofanyika, kuna uwezekano mkubwa wa kudhuru afya, usalama, au maadili ya mtoto. (kwa kawaida zinajulikana kama “kazi zenye madhara”)

Kazi nyepesi	<p>Kazi zinazoruhusiwa kisheria kwa watoto wa umri wa miaka kumi na mbili au kumi na tatu. Sheria inaweza kuruhusu shughuli fulani maalumu ambazo hazina madhara kwa afya na maendeleo ya mtoto na haziathiri mahudhurio ya mtoto shuleni na ushiriki wake katika mafunzo ya ufundi, wala “kiwango cha kunufaika kutokana na maelekezo aliyopata”. Ili kuweka takwimu, ILO imefasili kazi hii kama kazi ambayo haizidi muda wa saa kumi na nne kwa wiki.</p>
Madhara na Hatari	<p>“Madhara” ni jambo lolote lenye kuweza kusababisha uharibifu.</p> <p>“Hatari” ni uwezekano wa madhara kutokea kutokana na hali ya hatari iliyotokea.</p>

Kijitabu Hiki cha Maelezo Mafupi kinafafanua yafuatayo:¹

- I. Mikataba ya ILO Na. 138 na 182
- II. Fasili ya utumikishwaji wa watoto kazi za ndani
- III. Kubainisha madhara yanayohusiana na utumikishwaji wa watoto kazi za ndani
- IV. Mwongozo kwa watoa maamuzi kuhusu hatua za kuzuia hatari au kupunguza hatari
- V. Kuangalia utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kwa muktadha wa Mikataba
- VI. Mahitimisho

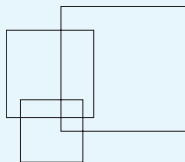
Kazi za ndani zenye madhara kwa watoto: Kijitabu hiki cha maelezo mafupi kinawalenga watunga sera, vyama vya wafanyakazi, vyama vya waajiri na wadau wengine walioshiriki kwenye mdahalo ndani ya nchi kuhusu orodha za kazi zenye madhara zinazotakiwa na Mikataba Na. 138 na 182

Kijitabu hiki cha maelezo mafupi kinaongezea nguvu mihimili mitatu ya IPEC ya kutoa “kinga”, “ulinzi” na “kuwaondoa/kuwarekebisha” watoto walioshiriki katika kazi zenye madhara.

Kinga

Viwango vya ILO kuhusu utumikishwaji wa watoto vinahitaji watoto walio chini ya umri unaoruhusiwa kisheria kufanya kazi kitaifa (rejea

1 Mada za kiufundi katika kijitabu hiki cha maelezo mafupi kimsingi zimechukuliwa kutoka: IPEC, *Health and safety fact sheet on hazardous child domestic labour*. ILO, San Jose, 2005. Limechapishwa kwa Kihispania: *Fichas de seguridad y salud sobre trabajo infantil doméstico peligroso*.

“Utumikishwaji wa watoto” kwenye Sehemu ya Fasili) wasiwe wafanyakazi wa ndani. Wanatakiwa kwenda shule na pia wapatiwe uhuru wa kukutana na kucheza na watoto wenzao. Hii ndiyo njia pekee ya kuwaandaa vya kutosha kwa maisha yao ya baadaye.

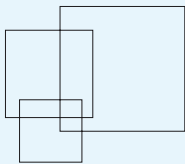
Ulinzi

Mkakati wa IPEC wa ulinzi unatambua kuwa watoto wengi ambao umri wao unazidi umri wa chini unaoruhusiwa kufanya kazi kisheria nchini mwao (k.m., miaka 14-17) wanaendelea kuwa katika mazingira hatari kutokana na hatari za mahali pa kazi, hivyo wanahitaji kupatiwa ulinzi. Hili litataka kuwe na juhudi za kuboresha usalama na afya kazini pamoja na mazingira ya kazi. Inachukuliwa kuwa kuongeza udhibiti² wa hali hatarishi ni sababu muhimu kwa juhudi hizi.

Kuwaondoa Watoto Katika Utumikishwaji/Kuwapa Maadili

Kulingana na Mkataba Na. 182, inabidi juhudi za haraka zifanywe ili kufanikisha kuwaondoa na kuwapa maadili watoto walio kwenye utumikishwaji wa watoto kazi zenye madhara, ikiwa ni pamoja na wale wanaofanya kazi za ndani likiwa suala la muhimu. Kuwapa watoto maadili kwa hali hii ina maana kutoa msaada wa moja kwa moja kwa watoto walioondolewa katika utumikishwaji kazi za ndani na kujenga upya maisha yao kama watoto, pamoja na familia na jamii zao.

2 ILO, *Mwongozo wa usimamizi wa mifumo ya usalama na afya kazini*, Geneva, 2001.

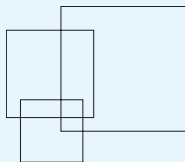
I. Mikataba ya ILO Na. 138 na 182

Mkataba wa Shirika la Kazi Duniani (ILO) kuhusu Umri wa Chini Na. 138 (C 138) na Mkataba wa Utumikishwaji wa Watoto Kazi za Hatari Na. 182 (C 182) kwa pamoja inazitaka nchi zilizoiridhia:

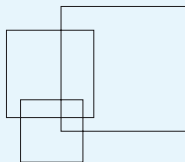
- Kufasili na kuandaa orodha za kazi zenye madhara zilizopigwa marufuku kwa watoto wenye umri chini ya miaka 18.
- Kusimamia upigaji marufuku kazi hizi kupitia sheria na kuchukua hatua.

Mkataba Na. 138 unataka nchi zipange umri wa chini unaoruhusiwa kuajiriwa usio chini ya miaka 15 (nchi zinazoendelea zinaweza kupanga umri wa chini kuanzia miaka 14). Kazi zenye madhara (na nyingine za hatari zaidi – kama zilivyoielezwa na Mkataba Na. 182) zisiruhusiwe kufanywa na mtoto yeyote mwenye umri chini ya miaka 18. Kulingana na Mkataba Na.138, umri wa chini unaoruhusiwa kufanya kazi nyepesi unaweza kupangwa kuanzia miaka 13 (miaka 12 kwa nchi zinazoendelea).

Mikataba ya ILO Na. 138 na 182 haikusudii kuwazuia watoto kuwasaidia wazazi wao kwa kufanya kazi ndogondogo za familia, kama vile kutandika vitanda, kupanga meza, kusaidia kazi za shambani na kutekeleza majukumu mengine kwa manufaa ya familia. Hata hivyo, kumtumia mtoto kwenye kazi zinazoweza kuleta madhara kama ilivyoielezwa kulingana na Mikataba Na. 138 na 182, hata kama zinafanyika ndani ya eneo la familia, kazi hizo zichukuliwe kama utumikishwaji wa watoto na wazuiwe kuzifanya. Wasichana na wavulana wote wenye umri chini ya miaka kumi na nane lazima walindwe kutokana na hatari hizi ama kwa kuboresha viwango vya afya na usalama na mazingira ya kazi kwa ujumla au kwa kuwaondoa kabisa kutoka mahali pa kazi.

Hivyo, katika ngazi ya nchi wakati orodha ya kazi zenye madhara inapoamuliwa, kulingana na Mikataba Na. 38/182 na kufuatia mazungumzo ya utatu, inafaa kazi za nyumbani zisiangaliwe kijuujuu.

II. Kufafanua utumikishwaji wa watoto katika kazi za ndani

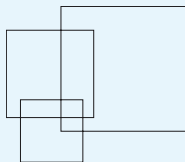
Utumikishwaji wa watoto katika kazi za ndani ni kazi za ndani zinazofanywa na: a) watoto walio na umri mdogo kuliko umri wa chini unaoruhusiwa kisheria kufanya kazi, na b) watoto wenye umri unaozidi umri wa chini unaoruhusiwa kisheria kufanya kazi lakini umri wao ni chini ya miaka kumi na nane na wanafanya kazi katika mazingira ya kitumwa, hatari, au kinyonyaji; njia ya “utumikishwaji wa watoto inayotakiwa kutokomezwa” kama ilivyoielezwa na mikataba ya kimataifa.

Ni wazi kuwa mamilioni ya watoto hufanya kazi majumbani mwa watu, duniani kote. Hata hivyo, kutokana na kazi hizi kuwa si rasmi na za kificho, kupata makadirio halisi na sahihi ni tatizo na makadirio yanafikiriwa kuwa hayakuonyesha kwa ukamilifu hali halisi. Hata hivyo, mwishoni mwa kijitabu hiki kuna data iliyowasilishwa ili kutoa mwanga kuhusu ukubwa wa tatizo la kazi za ndani kwa watoto duniani kote.

Ni muhimu kukumbuka kuwa istilahi “utumikishwaji wa watoto kazi za ndani” kwa kawaida haijumuishi kazi ndogondogo za nyumbani zinazofanywa na wanafamilia.³

Maelezo: Watoto wafanyakazi wa ndani hufanya kazi za aina mbalimbali katika maeneo ya ndani na kuzunguka nyumba za waajiri

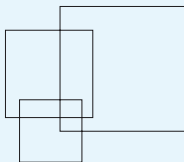
3 Ingawa utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kwa kawaida hujulikana kuwa ni kazi za ndani zinazofanywa na watoto katika kaya ya mwajiri badala ya kwenye familia yao, tahadhari ichukuliwe ili kutoruhusu mtazamo mpana zaidi wa “familia” au wa “matumizi” ya kificho kufunika mazingira ambayo ni sawa na utumikishwaji wa watoto kazi za ndani zenye madhara. Matukio mengi yanaonekana kwenye machapisho kuhusu watoto kuchukuliwa na wanandugu ili kufanyishwa kazi kama wafanyakazi wa ndani katika mazingira ya unyonyaji mkubwa.

Katika maeneo ya mijini, shughuli ambazo ni utumikishwaji wa watoto zinajumuisha hasa kufanya usafi, kupika na kuwatunza watoto na wazee. Katika maeneo ya vijijini, kuna uwezekano wa watoto pia kushiriki katika shughuli za kilimo. Baadhi ya shughuli za kawaida zinazofanywa na watoto wafanyakazi wa ndani zimeorodheshwa kwenye Sanduku 1.

Sanduku 1: Shughuli za kawaida zinazofanywa na watoto wafanyakazi wa ndani

- Kupika chakula
- Kusafisha jiko, vifaa na vyombo
- Kuwapokea na kuwahudumia wageni
- Kufua na kupiga nguo pasi
- Kushona
- Kusafisha na kupaka rangi viatu
- Kupanga vyumba
- Kutandika vitanda
- Kusafisha vitu, mapambo, mashine, samani na vyombo
- Kufagia na kupiga deki sakafu
- Kusafisha vyoo na bafu
- Kusafisha maeneo ya nje
- Kuosha magari au vifaa vingine vya usafiri
- Kukarabati vifaa na makazi
- Kutoa msaada na huduma
- Kuwasindikiza watu
- Kuwatunza wanyama
- Kusafisha mahali wanyama wanapofugiwa
- Kufanya manunuzi ya vitu vya nyumbani
- Kupanga na kuhifadhi vitu vilivyonunuliwa
- Kutafuta na kusomba maji
- Kutafuta na kubeba kuni na nishati nyingine
- Kutupa taka na/au mabaki

Maelezo: Wavulana na wasichana wanatumikishwa kazi za ndani

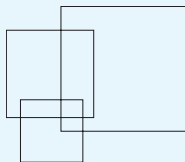
Kwa ujumla, kuna uwezekano mkubwa wa watoto wafanyakazi kazi wa ndani kuwa wengi wao ni wasichana, lakini kuna nchi chache ambapo wavulana ni wengi kuliko wasichana.

Kwa ujumla, utumikishwaji wa watoto umeainishwa kwa kutokuwepo usawa wa kijinsia kwa sababu mpangilio wa kijamii na mawazo potofu yanayohusishwa na wasichana na wavulana kwa kiasi kikubwa yamekuwa sababu ya mgawanyo wa kazi ambazo wamepangiwa kufanya. Uwezekano ni mkubwa zaidi kwa wasichana kulemewa na kazi kuliko wavulana kwa kuwa, mbali na kazi zao za ndani nyumbani kwa mwajiri, pia wanaweza kutakiwa kufanya kazi mbalimbali wanaporudi majumbani mwao.

Maelezo: Suala la utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kama tatizo mara nyingi limekuwa likiangaliwa kijuujuu

Watu wengi, kuanzia watunga sera hadi umma kwa ujumla, hawautambui Utumikishwaji wa Watoto Kazi za Ndani inavyopasa kutokana na uwezekano wa kutumiwa vibaya na ukiukaji wa haki za watoto. Kazi za nyumbani kwa watoto hazichukuliwi kama kazi, bali kama upendeleo uliotolewa na mwajiri kuwasaidia watoto na familia zao maskini.

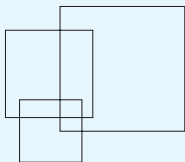
Kutokana na mitazamo hii iliyosambaa kote, sheria na sera za kuwalinda watoto wafanyakazi wa ndani bado hazijatungwa au, kama zimetungwa, hazijapatiwa usimamizi. Watoa maamuzi wa taifa na maafisa wa serikali za mitaa, pamoja na wakaguzi wa idara ya kazi, mara nyingi hawachukulii utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kama “suala la ajira”. Kuna sababu kadhaa zinazosababisha hali hii:

- Sheria za kazi hazitumiki kikamilifu katika masuala ya utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kwa sababu kazi za ndani si rasmi, hazitambuliki kama shughuli za kiuchumi na hufanyika katika makazi binafsi.
- Sheria na kanuni za kazi zinaonekana kwa watu wengi kuwa haziwezi kusimamiwa na wamiliki wa makazi binafsi.
- Mara chache Watoto wafanyakazi wa ndani hutokea kuhesabiwa na idara ya takwimu za taifa kwa sababu ni vigumu kuwafikia na mara nyingi huwa wamejificha katika majumba yaliyofungwa milango.
- Katika nchi nyingi jamii na asasi mbalimbali zimekuwa zikisita kukubali kuwa huduma za ndani ni mfumo wa utumikishwaji wa watoto. Ukweli, utumikishwaji wa watoto kazi za ndani mara nyingi umekuwa ukitenganishwa katika sheria na sera zilizoandaliwa kushughulikia mifumo mingine ya utumikishwaji wa watoto kwa sababu unaonekana kama vile unaathiri haki za familia.

Inapotokea unyanyasaji mkubwa wa watoto wafanyakazi wa ndani kiasi cha kuonyeshwa kwenye vyombo vya habari, uzoefu umeonyesha kuwa kawaida hatua huchukuliwa na serikali au vikundi husika ili kurekebisha hali hiyo au kuwaadhibu wakosaji. Hata hivyo, mara nyingi hatua hizo hudumu kwa muda mfupi (wakati mwingine mara baada ya chombo cha habari kushughulikia mada hiyo), na haijulikani ni kiasi gani cha asilimia ya unyanyasaji hupita bila kujulikana. Machapisho mengi juu ya mada hii yanaeleza kuwa mazingira mengi mabaya hupita bila kujulikana na kuwa matukio haya “yasiyoonekana” yamesambaa kote na yanaonekana kuwa ya kawaida.

Maelezo: Utumikishwaji wa watoto kazi za ndani mara nyingi haulindi maslahi ya mtoto

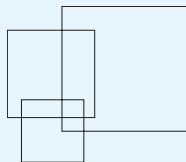

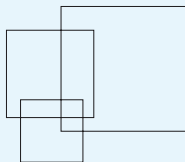
Watetezi wa kazi za ndani kwa watoto wamekuwa wakieleza kuwa kazi ina manufaa kwa watoto, hasa kwa wasichana, kwa kuwa wanafundishwa stadi muhimu za kutunza na kuendesha maisha ya kaya. Wameeleza kuwa huduma za ndani huwapatia watoto mahali salama zaidi kupitisha maisha yao, chakula bora zaidi, maji safi, na mahali salama zaidi kulala kuliko pengine ambapo wangelala. Kwa ujumla wanafikiriwa kuwa wapo mbali na madhara.

Hata hivyo, tafiti kadhaa za kimataifa na ndani ya nchi zilizofanywa na vikundi mbalimbali zimeonyesha matokeo tofauti, kwamba kimsingi watoto huajiriwa kwa sababu ni rahisi kuwaajiri na rahisi kuwadhibiti kuliko watu wazima⁴. Inaweza kuchukuliwa kuwa sehemu fulani ya watu ambao huajiri watoto wafanyakazi wa ndani hufurahia huduma wanazopata kutoka kwao kuliko ustawi wa watoto wenyewe.

Tafiti zinaonyesha pia kuwa watoto wanaotumikishwa kazi za ndani mara nyingi wamekuwa wakionwa na waajiri kuwa wachapa kazi na imara kazini, watiifu zaidi, na wanaaminika zaidi kuliko wafanyakazi watu wazima. Pia wanakubali kufanya kazi kwa saa nyingi. Matokeo yake, wanakuwa katika hatari kubwa zaidi ya kunyanyaswa kuliko ilivyo kwa watu wazima.

4 Tazama kwa mfano: IPEC, *South Africa – Child domestic workers: a national report*. ILO, Geneva, 2002, p. 18; na majadiliano katika tovuti zifuatazo: <http://www.wfmh.org/childlabor.htm>, http://www.unicef.org/evaldatabase/index_14398.html, na <http://www.dol.gov/ilab/media/reports/lclp/sweat5/chap2.htm>. Zilifunguliwa Januari 2006.

III. Kubainisha madhara katika utumikishwaji wa watoto kazi za ndani

Watoto wafanyakazi ni wepesi kuathirika kutokana na hatari zote zinazowakabili wafanyakazi watu wazima kama watawekwa kwenye mazingira kama hayo. Zaidi ya hayo, madhara ya kazi yanayoleta hatari kwa watu wazima yanaweza kuwa na athari kubwa zaidi kwa afya na ustawi wa watoto.

Watoto wanatofautiana kimaumbile na watu wazima kutokana na tofauti za kianatomia, kimaumbile na kisaikolojia, na hali hiyo inawaweka katika hatari kubwa zaidi kutokana na madhara. Uwezekano kwao ni mkubwa zaidi kuliko watu wazima wa kutopata mafunzo ya kutosha, kupewa usimamizi mdogo na kutokuwa na uzoefu. Watoto mara nyingi hawatambui ipasavyo mazingira hatari na pia wana uwezekano mkubwa wa kupata madhara ya kemikali hatari⁵.

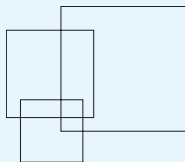
Sehemu hii inaelezea na kujadili baadhi ya madhara makubwa na hali hatarishi zinazowakabili wafanyakazi wa ndani kukiwa na msisitizo wa kipekee kwenye hatari nyingine zinazowakabili watoto wafanyakazi wa ndani.

Majukumu

Majukumu yanayohusiana na shughuli za kazi za ndani pamoja na madhara na hatari zinazohusika ni pamoja na:

- **Kupika chakula:** Kuna majukumu zaidi ya arobaini ambayo watoto wafanyakazi wa ndani wanajulikana kuyatekeleza kutokana na kupika chakula. Wanatumia vifaa vyenye makali kukata nyama na mboga,

5 ILO, *Children at Work: Health and Safety Risks*. Geneva, 2002.

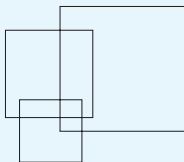

huchinja wanyama, humimina na kuwasha nishati kwa ajili ya kupikia, hupika kwa kutumia mafuta na samli ambayo inaweza kuchemka na kulipuka, na hufanya kazi karibu na majiko na sufuria za moto na wakati mwingine kwenye mazingira yenye moshi.

- **Kusafisha jiko, vifaa na vyombo:** Moja kati ya majukumu mengi yanayohusiana na shughuli hii ni kusugua sakafu ya jiko na vyombo, wakati mwingine kwa kutumia nguvu za ziada na mkao usio mzuri, kwa kutumia vifaa vya kusafishia vinavyoweza kuleta madhara.
- **Kufua nguo:** Hii ni shughuli inayohusisha majukumu kadhaa kama vile kuhamisha mizigo mizito ya nguo kutoka mahali zilipowekwa hadi pale zinapofuliwa. Kazi hizi hufanyika katika maeneo mbalimbali kama vile bafuni, barazani au kwenye ngazi, eneo la pamoja la kuogea, au mitoni na maziwani.

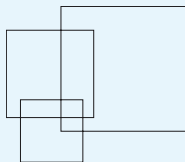
Katika baadhi ya matukio, nguo zinatakiwa kubebwa kupelekwa na kurudishwa katika maeneo ya kufulia yaliyo nje. Mara nyingi nguo husuguliwa kwa mikono kwa muda mrefu kwa kutumia sabuni za unga, dawa ya kuondoa madoa, na kemikali nyingine zenye madhara.

- **Kusafisha vifaa, mapambo, mashine, samani na fanicha:** Majukumu haya ni pamoja na kusafisha vitu kwa kutumia vifaa vya kusafishia vyenye kuweza kuleta madhara.
- **Kufagia na kupiga deki sakafu:** Ni jambo la kawaida kwa watoto wafanyakazi wa ndani kufanya kazi wakiwa wameinama kwa muda mrefu kila wanapokuwa wakifagia na kupiga deki sakafu, hasa katika nchi ambapo mifagio ya kienyeji ina vishikio vifupi. Huweza kutumia

muda mwingi kufanya kazi wakiwa wamepiga magoti bila kupata mapumziko ya kutosha. Mazingira yote hayo yanaweza kuwasababishia kuumia vibaya viungo.

- **Kutunza maeneo ya nje:** Shughuli hii inahusisha matumizi ya zana za kunolea na mashine zinazotumia umeme kwa ajili ya kufyeka na kutunza bustani. Inawezekana kukawa na kazi ya kunyunyizia kemikali kwenye mimea, kuweka mbolea na kudhibiti wadudu. Inawezekana watoto wafanyakazi wa ndani wakatakiwa kusafisha kuta za nje, paa na/au mabomba ya moshi. Wakati mwingine hufanya kazi katika sehemu zenye mwinuko mkubwa, kwa kutumia dawa za kuua wadudu na kusafishia zilizo na kemikali zenye madhara.
- **Kukarabati mashine na maeneo ya makazi:** Watoto wafanyakazi wa ndani hukarabati na kutunza nyumba, hufanya kazi kama vile kurekebisha dari, kubadili balbu, kukarabati taa na soketi za umeme, kusafisha mifereji ya maji na mabomba, na kupaka rangi kuta na milango. Wakati mwingine kazi za aina hii hufanyika katika miinuko hatari kwenye sehemu zisizolingana na kutumia ngazi zilizoegemezwwa kwa njia isiyo sahihi.
- **Kutoa msaada na huduma:** Hii huenda ni moja kati ya shughuli zinazotambulika za utumikishwaji wa watoto, kwa kuwa inajumuisha kazi za kuwahudumia wagonjwa kwa kuwahamisha mahali walipo, kuwabadili nafasi au mkao, kuwasaidia kutembea kwa kutumia magongo, fimbo, vifaa vya kutembelea, kuwasaidia kuvaa na kuvua nguo, kubadili nguo, nepi na vifaa (kama vile katheta au vitiririshi), kuwaogesha, na vilevile kuwalisha na kuwachua misuli.

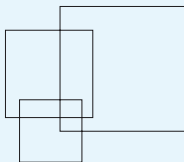

Watoto wafanyakazi wa ndani pia huweza kupewa kazi ya kusimamia ufuatiliaji wa tiba inayojumuisha kuchoma sindano na matibabu ya majeraha. Kazi hizi zinaweza kusababisha kuumia pamoja na magonjwa ya aina mbalimbali.

- **Ubebaji wa maji:** Katika baadhi ya makazi ni lazima kuchota na kubeba maji kupeleka nyumbani. Kwa kiasi kikubwa, itawabidi watoto kubeba vifaa vizito vyenye maji kwa umbali mrefu.
- **Kutafuta na kusomba kuni na nishati nyingine:** Majukumu yanayohusiana na shughuli hii yanaweza kusababisha kujikata na kuumia viungo, hasa kutokana na kunyanyua na kubeba mizigo mizito. Silinda za nishati zenye shinikizo kubwa huongeza hatari ya kiwango kingine kama zitasafirishwa bila kufungashwa vizuri.
- **Kufanya kazi ya ulinzi:** Kazi za ulinzi zinajumuisha kuzunguka eneo la makazi au mashine wakati wa usiku ili kuyalinda na kuyatunza. Hii inawezekana ikabidi kutumia silaha za moto na huweza kuongeza hatari ya vurugu au unyanyasaji wa aina nyingine.

Saa za kazi

Tafti zimeonyesha kuwa katika nchi nyingi, watoto wameripoti kufanya kazi kwa zaidi ya saa kumi na mbili hadi kumi na nne kwa siku (hadi saa kumi na sita kwa baadhi yao), siku saba kwa wiki. Watoto wanaoishi nyumbani kwa waajiri wao mara nyingi huitwa kufanya kazi wakati wote wa mchana na usiku bila kutenganisha muda wa kazi na binafsi.

Kufanya kazi kwa saa nyingi kuna hatari kubwa kwa watoto wafanyakazi wa ndani. Kufanya kazi kuanzia alfajiri hadi usiku mara nyingi umekuwa utaratibu wa kawaida wa kazi kwa siku, na umuhimu wa kuwa na vipindi vya mapumziko na sikukuu kwa ujumla umepuuzwa.

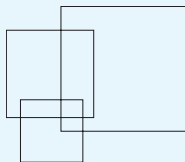
Kufanya kazi kwa saa nyingi na kukosa usingizi kunaweza kusababisha athari za moja kwa moja kwa afya na ukuaji wa watoto, kukiwa na madhara ya muda mrefu kwa baadhi ya matukio, pamoja na uchovu uliokithiri. Kutokana na mabadiliko ya kimaumbile ambayo hutokea wakati wa utoto na ujana, watoto wafanyakazi hasa hupata uchovu kwa urahisi. Utafiti wa usingizi kwenye maabara umeonyesha kuwa hasa vijana wanahitaji usingizi sawa au zaidi ya watoto wadogo, kwa kiwango cha saa 9.5 kila usiku⁶.

Kulingana na tafti mbalimbali zilizotolewa muhtasari katika ripoti ya ILO hivi karibuni, kuhusu Muda wa Kufanya Kazi: Athari zake juu ya usalama na afya⁷, kufanya kazi kwa saa nyingi, hasa kazi zile zenye mgawanyo usio sawa wa saa za kazi na kufanya kazi wakati wa usiku, huathiri vibaya afya za watu wazima.

Ripoti inaeleza kuwa kufanya kazi mara kwa mara zaidi ya saa 48 kwa wiki husababisha msongo kazini, ambao kwa kiasi kikubwa huongeza hatari ya kupata matatizo ya afya ya akili. Ni wazi kuwa mara nyingi kufanya kazi kwa zaidi ya saa 60 kwa wiki huongeza hatari ya magonjwa ya moyo na mishipa ya damu.

6 Caskadon, M.A., *Sleep patterns during adolescent development*, presentation to the US National Research Council. Washington DC, 25 June 1997.

7 Tazama <http://www.ilo.org/public/english/protection/condtrav/publ/wtwo-as-033.htm> for the report. Imefunguliwa Januari 2006.

Athari za kufanya kazi kwa saa nyingi kwa afya ya mtoto hazijulikani ingawa ni halali kuchukulia kuwa watoto watakuwa katika hatari za madhara yaliyoelezwa kuwaathiri watu wazima.

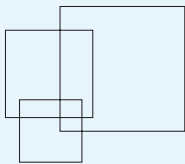
Unyanyasaji, vurugu na kuwatenga watoto

Watoto wanaofanya kazi za ndani mara nyingi wamekuwa wakiripoti kunyanyaswa kwa maneno, wengi wao wanasema kuwa wanadhani kuwa hawana uhuru wa kuacha kazi zao.

Mara kwa mara huwa mtoto hapewi haki ya kuzungumza, hawezi kudhibiti mazingira ya huduma, mara nyingi hukosa kulipwa ujira wake, hukosa muda wa faragha, hukosa fursa ya kwenda shule, hukosa fursa ya kuchanganyika na watoto wa rika lake na, kwa wale wanaoishi nyumbani kwa mwajiri, hupata fursa kidogo au hukosa kabisa fursa ya kuwaona wanafamilia wake. Baadhi yao hawaruhusiwi kutoka nje ya nyumba, hulala sakafuni, hawapati siku za mapumziko au vipindi vya mapumziko, na hulipwa ujira kidogo sana au hawalipwi kabisa⁸. Watoto wengi wameripoti kuwa wapweke.

Watoto wafanyakazi wa ndani wamekuwa wakinyanyaswa kwenye kaya, hata na watoto wa waajiri wao, na mara nyingi husemeshwa kwa lugha tofauti na jinsi wanafamilia wanavyozungumza baina yao. Kutengwa huko kuna madhara kwa mtoto na kunaweza kumsababishia msongo kisaikolojia na uharibifu hata kama hakufanyiwa unyanyasaji kwa vitendo.

8 Black, M., *Caged birds, silent song*, inapatikana katika anwani <http://www.newint.org/issue292/caged.htm>. Ilifunguliwa Januari 2006.

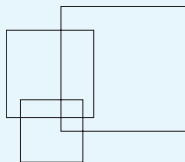

Watoto wa kike, hasa wale wanaoishi nyumbani kwa mwajiri, wanakuwa katika hatari ya kipekee ya unyanyasaji wa kijinsia (ingawa wavulana hawapati unyanyasaji wa aina hii). Unyanyasaji wa kijinsia una madhara makubwa yanayozidi athari za afya ya akili; huathiri vibaya maisha ya watoto kwa njia mbalimbali na unaweza kusababisha matokeo mabaya kama vile mimba zisizotarajiwa, magonjwa yaambukizwayo kwa ngono na maambukizo ya VVU.

Utafiti katika nchi mojawapo uligundua kuwa wasichana waliofika kwenye vituo vya msaada kwa watoto wanaofanya kazi ya ukahaba wengi wao walishakuwa wafanyakazi wa ndani ambao walinyanyaswa kijinsia katika sehemu zao za kazi na kuhamia mitaani⁹.

Kama ilivyo katika aina zote za unyanyasaji wa watoto kijinsia, mtoto hukumbana na athari za unyonyaji huo. Athari ni kubwa kwa afya ya uzazi ya wasichana ambao miili yao haijawa tayari kwa tendo la ngono. Mbali na hatari ya maambukizo ya magonjwa ya ngono, wanaweza kupata vidonda ambavyo haviponi vizuri na matatizo kutokana na ujauzito. Pia hupata athari za kisaikolojia kutokana na tendo la ngono ambalo hawalielewi au ambalo husababisha aibu au hatia (na, wakati mwingine, kutengwa na familia au jamii).

9 IPEC, *Helping hands or shackled lives? Understanding child domestic labour and responses to it*. ILO, Geneva, 2004.

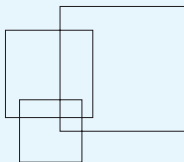
Hatari za kimaumbile, kemikali na kibiolojia

Watoto wanaotoa huduma za ndani wanaweza kuwa kwenye mazingira ya hatari kama vile dawa za kusafishia na bidhaa za kemikali za kilimo. Inawezekana wakafanya kazi kwenye majiko yasiyo na hewa ya kutosha, karibu na moto na moshi. Kuna uwezekano wa kuwa hawakuelewa tishio la moto au mlipuko wakati wa kushughulika na gesi na vimiminika vinavyolipuka katika maeneo yaliyofunikwa. Pia inawezekana wakatakiwa kufanya shughuli ambazo zinatumia mashine ambazo zinazidi uwezo wao kimwili, na inawezekana wasiwe wamepatiwa maelekezo juu ya namna ya kutumia mashine hizo.

Watoto wafanyakazi wa ndani ambao hutunza wanyama, watoto wadogo, na wazee wapo katika hatari ya maambukizo kutokana na bakteria, virusi na magonjwa ya vimelea kutokana na majimaji ya mwili, damu, kinyesi na matapishi kutoka kwa watu na wanyama hao.

Kuendelea kuwepo kwenye mazingira yenye kelele kubwa sana kazini kunaweza kusababisha matatizo ya kudumu ya kutosikia na uharibifu¹⁰ wa masikio. Kuwa mahali penye kelele za kiwango cha 80dB(A) kwenda juu kunaweza kusababisha hatari ya kupoteza uwezo wa kusikia maisha yote. Zaidi ya hayo, tafiti kuhusu kuwepo kwenye mazingira ya kelele kubwa miongoni mwa watoto na watu wazima wafanyakazi zimegundua kuwa uwezekano wa wafanyakazi vijana kupoteza uwezo wa kusikia ni mkubwa kuliko watu wazima.

¹⁰ Kwa mwongozo, iwapo huwezi kusikia mazungumzo ya kawaida kwa usahihi ukiwa umbali wa mita mbili kutoka kwa mzungumzaji, kiwango cha sauti kinaweza kuwa karibu 85dB(A) au juu zaidi. Iwapo huwezi kumsikia mtu vizuri aliye umbali wa mita moja, kiwango kinaweza kuwa kati ya 90dB(A) au zaidi.

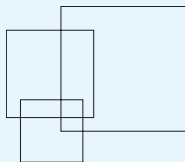

Hivyo, kiwango cha chini cha uwezo wa kuhimili kelele kwa mtu mzima hakiwezi kuwa sawa na kile cha watoto¹¹.

Watoto wafanyakazi wa ndani hupata matatizo ya viungo hasa kwa sababu ya miili yao kuwa midogo na iliyodumaa. Hubeba na kusogeza mizigo mizito na mara nyingi hulazimika kuzoea mashine na mazingira yaliyowekwa kwa ajili ya wafanyakazi watu wazima. Hii inaweza kuwasababishia kuumia vibaya mikono, viwiko, viungo, mgongo au sehemu nyingine ya mwili. Kuumia kunaweza kusababishwa hasa na:

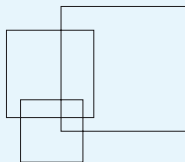
- Zana na kazi ambazo zinahitaji kucheza mikono au kucheza viungo vya mwili mara kwa mara (k.m. kufua nguo kwa muda mrefu bila kuwa na mapumziko).
- Kutumia nguvu nyingi kupita kiasi kwenye sehemu za mikono, mgongo, kiwiko, au viungo (k.m., kufanya kazi kwa kupiga magoti, kupiga deki sakafu kwa muda mrefu).
- Kufanya kazi mikono ikiwa imenyooka au kuwa juu ya kichwa (k.m., kufuta dari au kuta ndefu au samani).
- Kufanya kazi kwa kupinda mgongo (k.m., kufagia na kupiga deki sakafu, kuvuna mazao shambani).
- Kunyanyua au kusukuma mizigo mizito (k.m., kubeba maji, kubeba nguo za kufua).

11 ILO, *Children at Work: Health and Safety Risks*. Geneva, 2002, uk. 74.

Maumivu ya viungo kwa kawaida hutokea polepole kwa kipindi cha miezi au miaka kadhaa kutokana na kurudia kuwa katika mazingira hayohayo na inawezekana kupata maumivu makali sana au hata kupata ulemavu wa kudumu¹². Hatari ya kupata athari ya muda mrefu pia ni kubwa zaidi kwa watoto ambao wamepata majeraha haya wakati miili yao ikiwa bado katika hatua za ukuaji.

12 Tazama <http://www.itcilo.it/english/actrav/telearn/osh/ergo/ergoa.htm> kwa ajili ya majadiliano juu ya madhara ya matumizi mabaya ya vifaa na njia za kuyazuia. Ilifunguliwa Januari 2006.

IV. Mwongozo kwa watoa maamuzi juu ya hatua za kuzuia au kupunguza hatari

Watoa maamuzi wanatakiwa kujadili na kufanya mdahalo kuhusu shughuli zipi na mazingira gani ya utumikishwaji wa watoto yachukuliwe kuwa na madhara kwa watoto katika nchi zao na kupanga hatua za kuzuia au kupunguza hali hatarishi. Hapo chini kuna orodha ya madhara yaliyochaguliwa ili kusaidia kuanzisha mchakato huu.

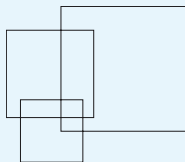
Kemikali

Kemikali zinazotumiwa katika mazingira ya nyumbani lazima zisajiliwe rasmi katika mfumo wa serikali wa usajili wa kemikali kwa ajili ya matumizi ya nyumbani. Ukweli, ni kwamba watoto wafanyakazi wa ndani inabidi wapatiwe maelekezo na mafunzo sahihi ya namna ya kutumia kemikali hizo. Vifaa sahihi vya kujikinga vitolewe (bure), vihifadhiwe ipasavyo na kubadilishwa mara kwa mara. Hata hivyo, kiutendaji ni vigumu kufuatilia majumbani mwa watu kama hatua hizi zinachukuliwa.

Kwa hali yoyote watoto wa miaka 14-17 hawaruhusiwi ama kutumia au kuwa kwenye mazingira ya kemikali/dutu zenye “sumu”. Hii inajumuisha dawa za kuua wadudu (sumu ya mimea, viuatilifu, viua kuvu, dawa ya mchwa, sumu ya panya), asidi (k.m. muriatic acid (hydrochloric acid)), kusafisha vifaa vya ujenzi au vitu vingine, na vimumunyishi vya kikemikali (k.m. paint thinner, white spirit, naphthma, toluene, trichloroethylene, na acetone) kwa ajili ya kuyeyusha grisi, mafuta, rangi, gundi na dutu kama hizo.

Matatizo ya misuli na mifupa

Kwa kuwa miili yao bado inakua, watoto wafanyakazi wanakuwa katika hatari ya kuharibika mifupa, tishu na misuli – baadhi yao inawezekana

wakapata ulemavu wa kudumu – kutokana na kubeba mizigo mizito au isiyo ya kawaida; kutokana na vitendo hivi kujirudia/kulazimishwa, na kutokana na kufanya kazi kwa saa nyingi na mwili kuwa kwenye mkao mbaya/usio wa kawaida.

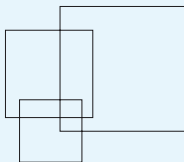
Watoto wafanyakazi wa ndani wasipewe kazi ambazo zinahitaji kufanya vitendo vinavyojirudia, kusimama, kufanya kazi kwa kupiga magoti au kuchuchumaa kwa muda mrefu kila siku. Mapumziko ya kutosha yatolewe kila mara.

Mikokoteni rahisi na vifaa vingine vya msaada hupunguza kiwango cha madhara ya unyanyuaji mizigo mizito na itaboresha uzalishaji iwapo itatumika.

Uangalizi na Usimamizi, Kumpangia kazi mtoto mahali atakapokuwa pekee

Kazi inayofanywa na watoto wafanyakazi wa ndani inahitaji kuwe na uangalizi na usimamizi wa mtu mzima. Kufanya kazi kwa muda mrefu pekee yake, bila kusimamiwa na mtu, kunaweza kuwa na athari za kisaikolojia za muda mfupi na muda mrefu na kazi hii inaweza kuchukuliwa kuwa kazi yenye madhara. Mara mtoto anapokuwa amechoka, anakuwa kwenye mazingira hatari ya kuumia, na mazingira haya hatari huzidi kuongezeka kama mtoto atafanya kazi peke yake.

Hivyo, kwa sababu mbalimbali, watoto wafanyakazi wa ndani wasitakiwe kufanya kazi peke yao kwa muda mrefu kila siku.

Kelele

Watoto wafanyakazi wa ndani wasiruhusiwe kufanya kazi katika maeneo yenye kelele za viwango vya juu vya 80dB(A) au zaidi. Kinga ya masikio (vizibo vya masikio) huenda vikahitajika ili kusaidia kuwakinga dhidi ya mazingira ya kelele kwa muda mfupi.

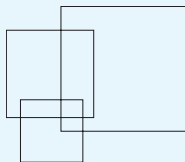
Umeme

Mifumo na mitambo ya umeme lazima ifuate viwango vya umeme vya kitaifa, na kuangaliwa ipasavyo na watu wenye utaalamu.

Kwa hali yoyote mtoto asiwekwe kwenye mazingira yenye hatari ya kunaswa na umeme, kupigwa shoti na umeme au kuunguzwa kutokana na kufanya kazi mahali ulipo au karibu na waya ambao haujafunikwa, karibu na kifaa cha umeme kilichokarabatiwa vibaya, au karibu na kifaa ambacho kimerekebishwa na mtu ambaye si mtaalamu wa umeme.

Vifaa vya umeme vinavyobebeka, kama vile mashine za umeme za kukatia nyasi, zana zinazotumia umeme, mipira yenye shinikizo kubwa, na kadhalika, ni hatari. Vifaa hivi mara nyingi hutumiwa pamoja na nyaya ndefu na nyaya ndefu ambazo hazikutunzwa vizuri na kama kuna hatari ya nyaya hizo kukatika au kuharibika na kusababisha shoti ya umeme.

Kazi zinazofanywa na watoto wafanyakazi wa ndani kwa kutumia vifaa vya umeme lazima zisimamiwe kikamilifu au vinginevyo wasiruhusiwe kuvitumia vifaa hivyo.

Kufanya kazi kwa saa nyingi, uchovu na mahitaji ya usingizi kwa vijana

Wafanyakazi – hasa watoto – wanahitaji kuwe utaratibu uliopangwa wa kufanya kazi unaoeleza wazi saa za kazi ili kulinganisha kazi zao na maisha ya kijamii, kupunguza msongo, na kupanga shughuli za nje (k.m. kucheza na wanarika wenzao).

Watoto wafanyakazi wa ndani wasifanye kazi nyumbani kwa waajiri saa zote kwa siku nzima na wasibaki kwenye kaya saa zote zisizokuwa za kazi. Waruhusiwe kulala, kwa wastani wa saa 9.5 kila usiku.

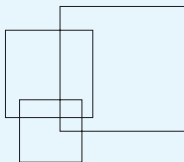
Kuanguka

Inawezekana ikatokea kuanguka kutoka juu, katika eneo tambarare au hata kwenye visima/mashimo. Kuanguka mahali tambarare hutokea kutokana utelezi, ardhi kutolingana, mwanga mdogo, kujikwaa kwenye vitu au kusukumwa na kitu kinachotembea.

Baadhi ya mambo yanayosababisha ajali zaidi ni kuanguka kutoka kwenye ngazi, kufanya kazi kwenye majukwaa, au darini. Watoto wafanyakazi wa ndani wasiruhusiwe kufanya kazi katika sehemu zenye kimo kirefu.

Magonjwa

Kuna magonjwa mengi ambayo yanaweza kusambazwa kutokana na taka, takamwili, au kusafisha maeneo yaliyo na vinyesi na mikojo ya wanyama/ wanyama wagugunaji.

Yakiwa kama masharti ya ajira, waajiri (wakuu wa kaya) wahakikishe kuwa watoto wafanyakazi wa ndani wanapata chanjo ya magonjwa yanayozuilika na la sivyo, wawalipie ili wapate chanjo. Watoto wafanyakazi wa ndani wasiwekwe kwenye mazingira watakayogusa taka na takamwili, hasa za binadamu (k.m. kinyesi, mkojo, damu, mate), hususan ya wagonjwa.

Katika matukio mengi, bwelasuti na glovu zitaweza kusaidia kupunguza hatari ya maambukizo. Vifaa sahihi vya usafishaji na usafi lazima viwepo ili watoto wafanyakazi waweze kusafisha ngozi iliyodondokewa na uchafu ili kupunguza hatari ya maambukizi.

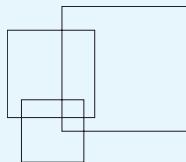
Taarifa na maelekezo, namba za simu

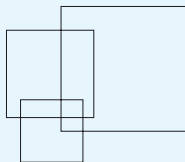
Waajiri wawapatie watoto wafanyakazi taarifa za mawasiliano na maelekezo kwamba wafanye nini iwapo itatokea ajali au dharura.

Kulala nyumbani kwa waajiri

Tafiti kadhaa zimeonyesha kuwa watoto wanaoishi nyumbani kwa waajiri wana uwezekano mkubwa zaidi wa kuwa katika mazingira yanayofanana na utumikishwaji wa watoto kazi za hatari¹³. Ingawa kuwapatia malazi inawezekana kuwa na manufaa, pia hatari ni kubwa kwa watoto – hasa wasichana. Hivyo, ni vyema watoto wafanyakazi wa ndani wasilazimishwe kulala nyumbani kwa waajiri.

13 IPEC, *Investing the worst forms of child labour: A synthesis report of selected rapid assessment and national reports*. ILO, Geneva, 2005.

V. Kushughulikia utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kwa muktadha wa Mikataba

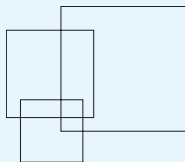
Utumikishwaji wa watoto kazi za ndani umeingia ndani ya utamaduni na jamii za nchi nyingi duniani kote. Haiyumkiniki kuwa aina hii ya ajira itaondolewa kabisa.

Kwa upande mwingine, ni halali kusema kuwa watu wengi wanapinga watoto wafanyakazi wa ndani kunyanyaswa kimaumbile, kisaikolojia, au kijinsia nyumbani kwa waajiri; kuharibu miili yao inayokua kutokana na kubeba mizigo mizito au kukaa mkao usio wa kawaida kwa muda mrefu kila mara. Watu wengi wangepinga watoto kuambiwa wafanye kazi ambazo zinawaweka katika hatari ya kunaswa na umeme na kuanguka, dutu za kikemikali, vifaa vyenye ncha kali na vinavyozunguka kwa kasi, nk. Hata hivyo, data na uzoefu kutokana na tafiti mbalimbali zilizofanyika unaonyesha kuwa watoto wengi wafanyakazi wa ndani kila siku hufanya kazi ambazo zingeweza kuchukuliwa kuwa kazi zenye madhara.

Maelezo: Watoto wafanyakazi wa ndani watanufaika iwapo suala hili litaingiliwa kati na viongozi wa kitaifa ambao wanajali usalama na ulinzi wao.

Matatizo yanayohusiana na kazi zenye madhara zinazofanywa na watoto wafanyakazi wa ndani hayataweza kutatuliwa kwa siku moja. Katika nchi nyingi, watoto wafanyakazi wa ndani wamezoeleka kiasi kwamba hawawezi kugundulika – ni sehemu ya maisha ya kila siku.

Kutokana na kufanya kazi kwenye sekta isiyo na usimamizi kukiwa hakuna uwakilishi wa idara ya kazi na kazi kufanyika katika nyumba za watu binafsi zilizofungwa milango hufanya kazi ya kutafuta suluhisho iwe ngumu.

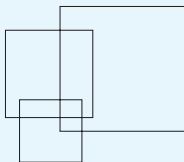

Hata hivyo, inawezekana zikaanza kuchukuliwa hatua ili kushughulikia utumikishwaji wa watoto kazi za ndani na utumikishwaji kazi zenye madhara zaidi.

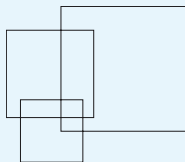
Maelezo: hatua ya kwanza muhimu zaidi kwa watoa maamuzi ni kutambua kuwa kazi za nyumbani zinatakiwa kuangaliwa katika muktadha wa utumikishwaji wa watoto chini ya Mkataba Na. 138 na Na. 182

Ufuatao hapo chini ni mwongozo unaohitaji kuzingatiwa na wale walio kwenye madaraka ili kupanga programu zitakazoanza kufanya kazi. Hauonyeshi hatua pekee ambazo zinaweza kuchukuliwa tu, bali unawapatia watoa maamuzi maoni na mbinu za kutumia katika kuanza kuandaa mitazamo yao juu ya namna ya kushughulikia utumikishwaji wa watoto kwa muktadha wa kitaifa.

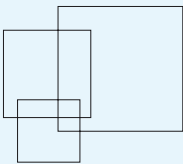
- Kutambua kuwa kutoa huduma za nyumbani ni kazi isiyokubalika kwa watoto walio chini ya umri halali wa kufanya kazi kitaifa; na kuwa kazi nyingi zilizo na madhara au mazingira ya huduma za nyumbani inawezekana yasikubalike kwa watoto walio na umri chini ya miaka kumi na nane.
- Kutambua kuwa watoto wafanyakazi wa ndani wanashiriki kwenye aina ya ajira na si njia mbadala ya kuwalea watoto. Wana haki sawa kama watoto wengine wafanyakazi katika mahusiano ya mfanyakazi/mwajiri – hata kama kazi inafanyika kwenye sekta ya uchumi isiyoyasmi.
- Kujumuisha utumikishwaji wa watoto kazi za ndani kwenye majadiliano ya kitaifa ya kazi zenye madhara chini ya Mkataba Na. 138 na Na. 182.

- Kuitisha mikutano na wawakilishi kutoka vikundi vya kazi, biashara binafsi, serikali ya kitaifa na serikali za mitaa, watetezi wa haki za watoto, waajiri wa wafanyakazi wa ndani, wataalamu wa usalama na afya kazini ili kujadili, kutoa hoja, na kueleza shughuli au mazingira yenye madhara ambayo “hayaruhusiwi” kwa kazi za ndani kwa watoto.
- Kubuni na kutekeleza programu za ufuatiliaji ili kuwabainisha na kuainisha watoto wafanyakazi wa ndani na kuchunguza kazi zilizo za hatari zaidi.
- Kuwabainisha watoto walio kwenye hatari za kipekee kwa lengo la kuwalinda na kuzingatia kipekee mazingira hatari kwa watoto wa kike.
- Kuwapa kipaumbele watoto ambao wana umri mdogo kuliko unaoruhusiwa kufanya kazi. Kwa vijana wanaozidi umri chini ya ule unaoruhusiwa kufanya kazi, kupendekeza hatua za kuwalinda ili mazingira yaboreshwe kutoka mazingira hatari hadi yasiyo hatari katika kipindi kifupi.
- Kupanga hatua zitakazochukuliwa kuwalinda watoto wafanyakazi wa ndani hadi watakapoondolewa kutoka kwenye kazi zenye madhara bila kuathirika vibaya (kama vile kuwapatia mahali pa kwenda kuchanganyika na wanarika na walezi watu wazima).
- Kubuni programu za utekelezaji wa moja kwa moja za kuwaondoa haraka na kuwapa maadili watoto wafanyakazi wa ndani waliopatikana katika mazingira ya kinyonyaji au yenye madhara; kutoa msaada kama vile ushauri, shule za kuwarekebisha, na msaada kwa familia.

- Kutoa msaada wa moja kwa moja kuwasaidia watoto ambao wameondoka kwenye utumikishwaji wa watoto kazi za ndani ili waweze kujenga upya maisha yao ndani ya familia na jamii zao (pamoja na programu za kuzisaidia familia hizo).
- Kuwapatia nafasi ya elimu bure.
- Kusaidia kampeni za kuongeza ufahamu wa umma kwa lengo la kusaidia a) umma na waajiri ili waweze kuelewa kuwa utumikishwaji wa ndani hauruhusiwi kwa watoto walio na umri chini ya ule wa kitaifa unaoruhusiwa kufanya kazi kisheria, na b) kutambua kazi za ndani “zinazoruhusiwa” na “zisizoruhusiwa” ni zipi kwa watoto wenye kuanzia umri huo hadi miaka kumi na nane.

VI. Mahitimisho

Si kila mmoja ambaye amejiri mtoto mfanyakazi wa ndani anatenda kosa la unyanyasaji mbaya. Kupendekeza kuna faida kwa pande zote na kunaweza kuipelekea aina hii ya ajira kuwa ya kificho zaidi. Ingawa hakuna data inayodhihirisha hili, lakini inawezekana kuwa kuna watoto wengi ambao wananufaika kwa kufanya kazi majumbani mwa wengine. Lakini matukio ya unyonyaji mkubwa bado yapo, na wale ambao wameonekana kwenye vyombo vya habari ni kidokezo tu cha sehemu kubwa ya watu hao. Matukio mengi zaidi hupita bila kujulikana.

Idadi ya watoto wafanyakazi wa ndani ni kubwa katika nchi nyingi; katika baadhi ya nchi utumikishwaji wa aina hii ni mfumo mkuu wa ajira kwa wasichana. Hata hivyo, taifa lolote lenye matamania ya muda mrefu ya ukuaji na maendeleo yanayotokana na michango ya wananchi wake lazima litambue wazi kuwa unyonyaji wa watoto, katika mazingira ambayo yanaweka afya yao ya kimwili na kisaikolojia hatarini, hayatakuwa katika maslahi ya taifa.

Viongozi wa kitaifa na watunga sera wanatakiwa kutambua kuwa msingi wa usalama na afya ya watoto ni muhimu kwa ajili ya mafanikio ya nchi zao siku za baadaye

Nchi ambazo zimeridhia Mkataba Na 138 na/au Na 182 tayari zimekwishatambua umuhimu wa kuwalinda watoto wafanyakazi kutokana na kazi zenye madhara. Tunatarajia, taarifa na mwongozo uliotolewa kwenye kijitabu hiki cha maelezo mafupi zitahamasisha nchi hizo kutumia mikataba kushughulikia kikamilifu utumikishwaji wa watoto kazi za ndani na kutokomeza zile kazi zenye madhara.

